

Ερευνητική εργασία (project)
Η παγκόσμια και η
ελληνική κρίση μέσα από
τα μάτια των
γελοιογράφων

MAGUIRE

Τα ερευνητικά ερωτήματα και οι στόχοι της έρευνας

- * Πως αποτυπώνεται η οικονομική πραγματικότητα στις γελοιογραφίες;
- * Πώς ξένοι και Έλληνες γελοιογράφοι “βλέπουν” την οικονομική κρίση και τις πολιτικές και κοινωνικοοικονομικές της συνέπειες;

* Μεθοδολογία της έρευνας

- * Αναζήτηση γελοιογραφιών σχετικών με την οικονομική κρίση στο διαδίκτυο.
- * Ανάλυση των συμβολισμών και των μηνυμάτων τους.
- * Ομαδοποίησή τους.
- * Εξαγωγή συμπερασμάτων.

Αφού αναζητήσαμε γελοιογραφίες σχετικές με την οικονομική κρίση μέσα από το διαδίκτυο και μελετήσαμε τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα, τους συμβολισμούς, τα κοινά στοιχεία και τις διαφορές τους καταλήξαμε σε ένα όσο γίνεται αντιπροσωπευτικό σώμα (corpus) γελοιογραφιών 18 γελοιογραφίες (9 ελληνικές και 9 ξένες).

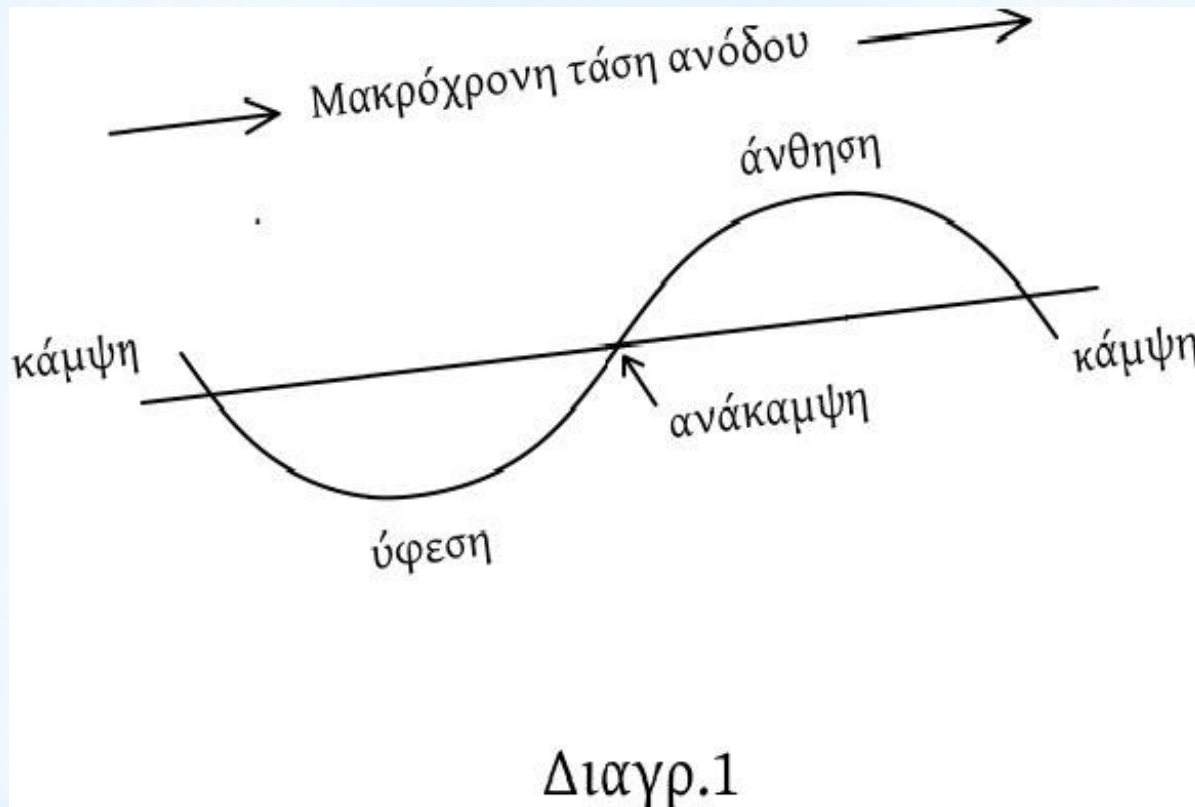
* Τι εννοούμε με τον όρο κρίση
(Ετυμολογία της λέξης)

- η ενέργεια και το αποτέλεσμα του κρίνω, η νοητική ενέργεια που οδηγεί σε μια απόφαση ή επιλογή, π.χ. *το αφήνω στην κρίση σας*
- η απότομη όξυνση ενός προβλήματος, π.χ. *οικονομική κρίση*

Στην εικόνα το σχοινί βρίσκεται στο... κρίσιμο σημείο. Στην επόμενη στιγμή θα κοπεί!!!

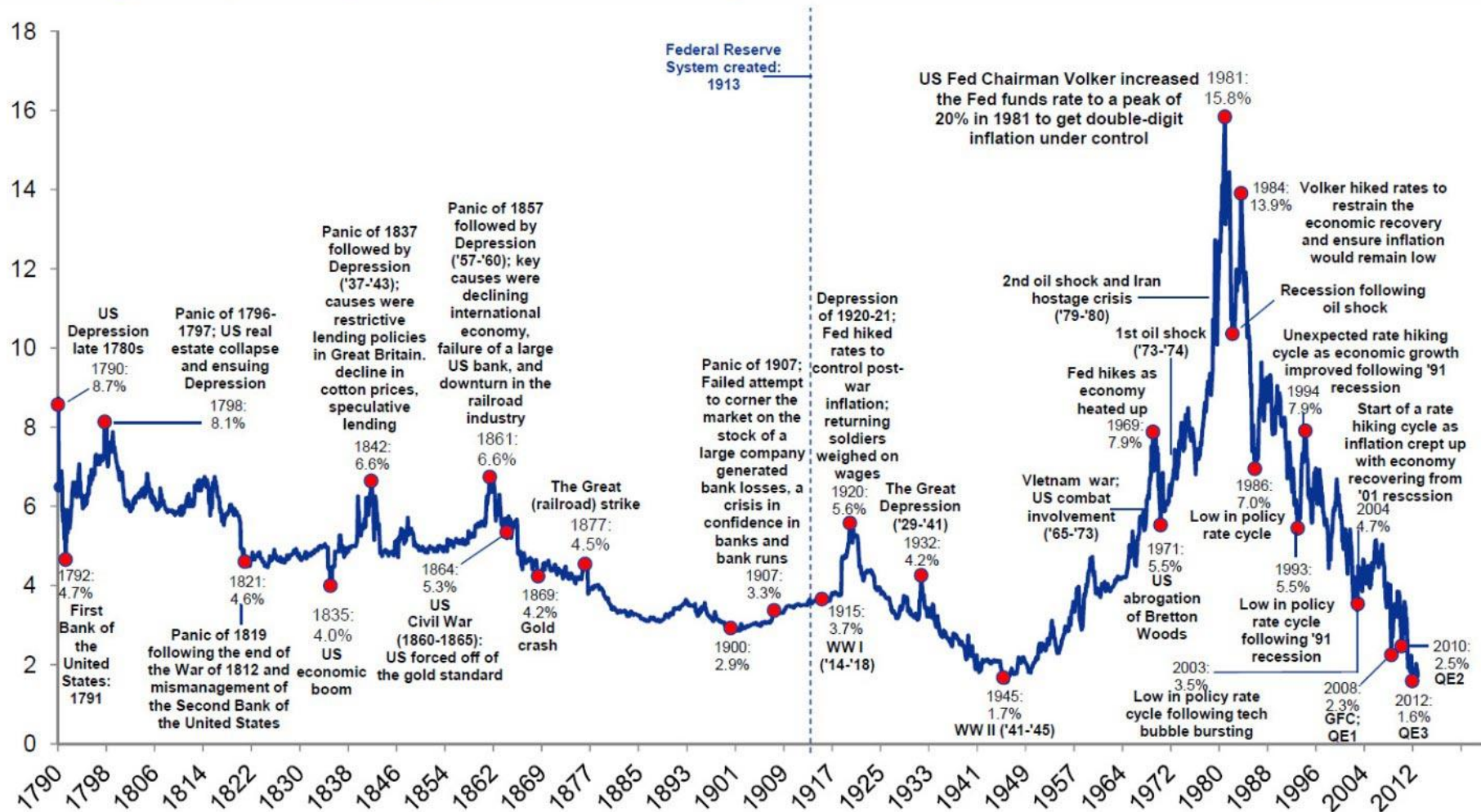
* Τι είναι οικονομικές κρίσεις και γιατί παρουσιάζονται ;

Διαγρ.1

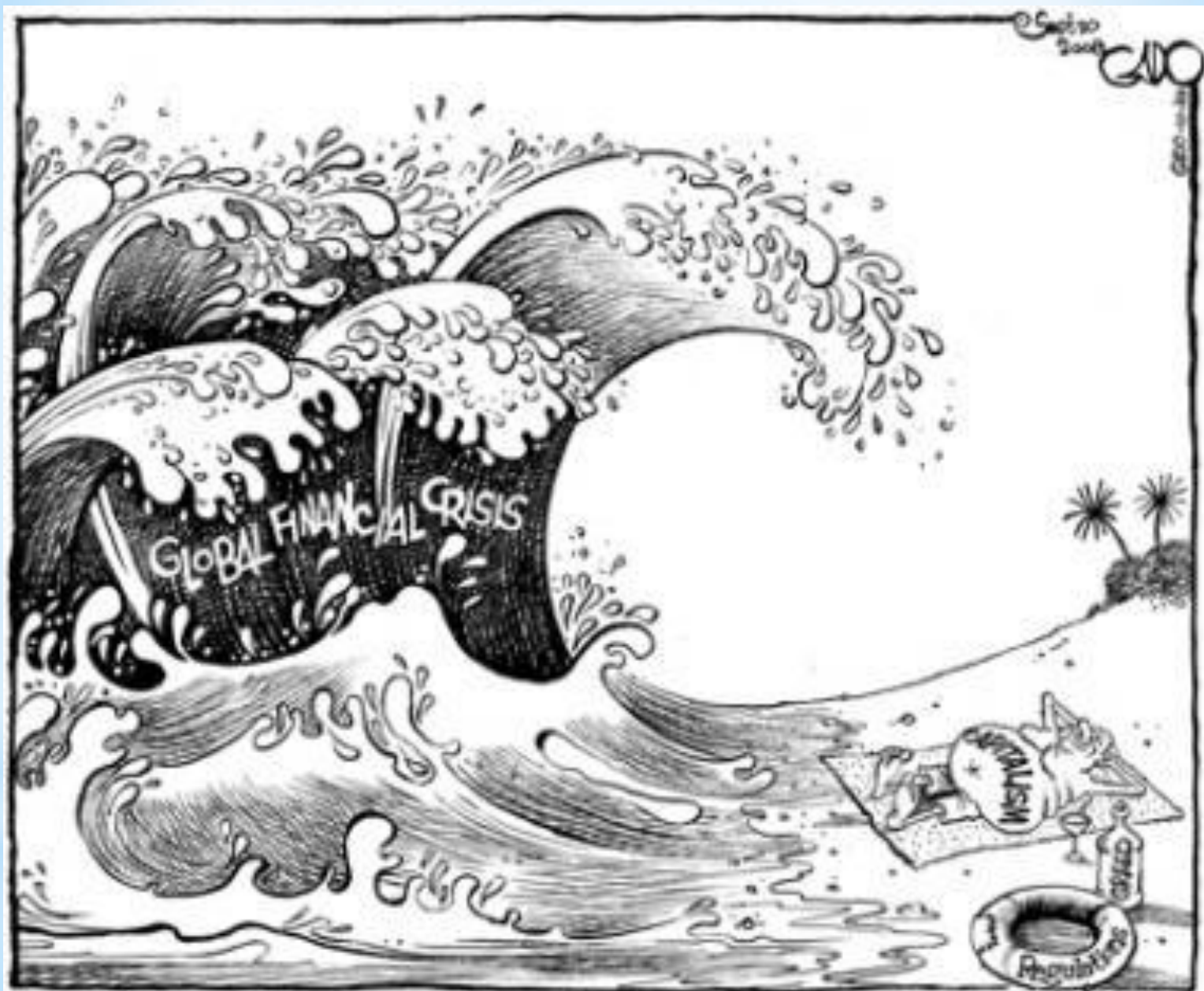
Στο διάγραμμα βλέπουμε ότι ενώ μακροχρόνια η οικονομική δραστηριότητα ακολουθεί ανοδική πορεία, στην πράξη η πορεία αυτή δεν είναι ανοδική και η οικονομική δραστηριότητα χαρακτηρίζεται από διακυμάνσεις. Μετά από μια ύφεση ακολουθεί ανάκαμψη (άνοδος), κορύφωση της οικονομικής δραστηριότητας (άνθηση) την οποία κατά κανόνα ακολουθεί μια λιγότερο ή περισσότερο έντονη περίοδος κάμψης της οικονομικής δραστηριότητας το χαμηλότερο σημείο της οποίας είναι η ύφεση. Αυτό οι οικονομολόγοι το λένε οικονομικό κύκλο.

The long history of long (10-year US treasuries) yields

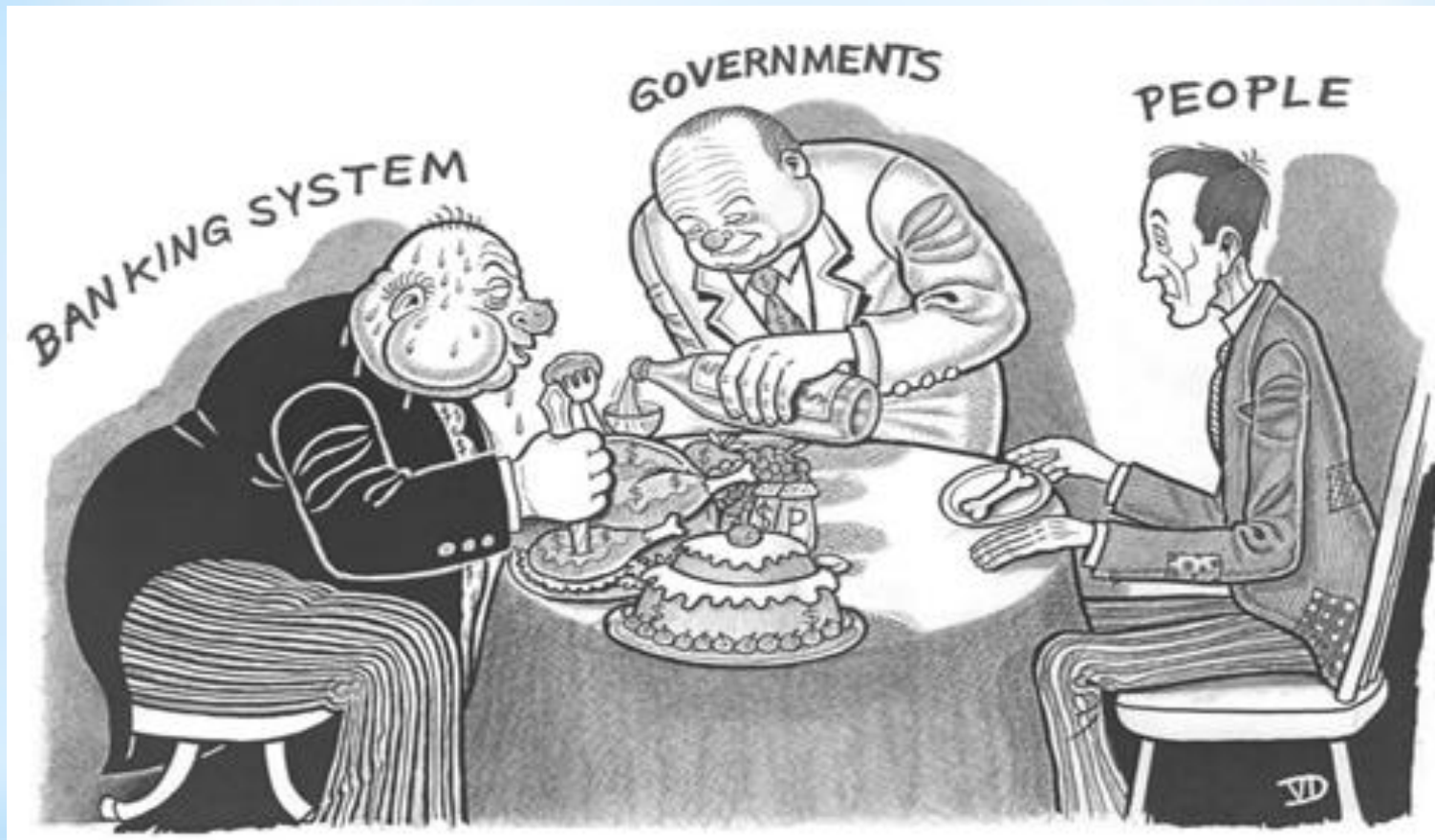
Source: Global Financial Database, Goldman Sachs Global ECS Research. Special thanks to Jose Ursua.

Από το 18^ο αιώνα ως την έναρξη του Α Παγκοσμίου Πολέμου παρατηρούνται μικρότερες ή μεγαλύτερες οικονομικές διακυμάνσεις. Η μεγάλη παγκόσμια οικονομική ύφεση του 1929 ήταν μια κατάσταση διεθνούς οικονομικής ύφεσης που διήρκεσε μέχρι δέκα χρόνια σε διάφορες χώρες του κόσμου και τελείωσε ουσιαστικά με την κήρυξη του Β παγκοσμίου Πολέμου (1941). Από το 2007 ζούμε μια εξίσου μεγάλη οικονομική ύφεση που ακόμα δεν έχει ολοκληρώσει τον κύκλο της.

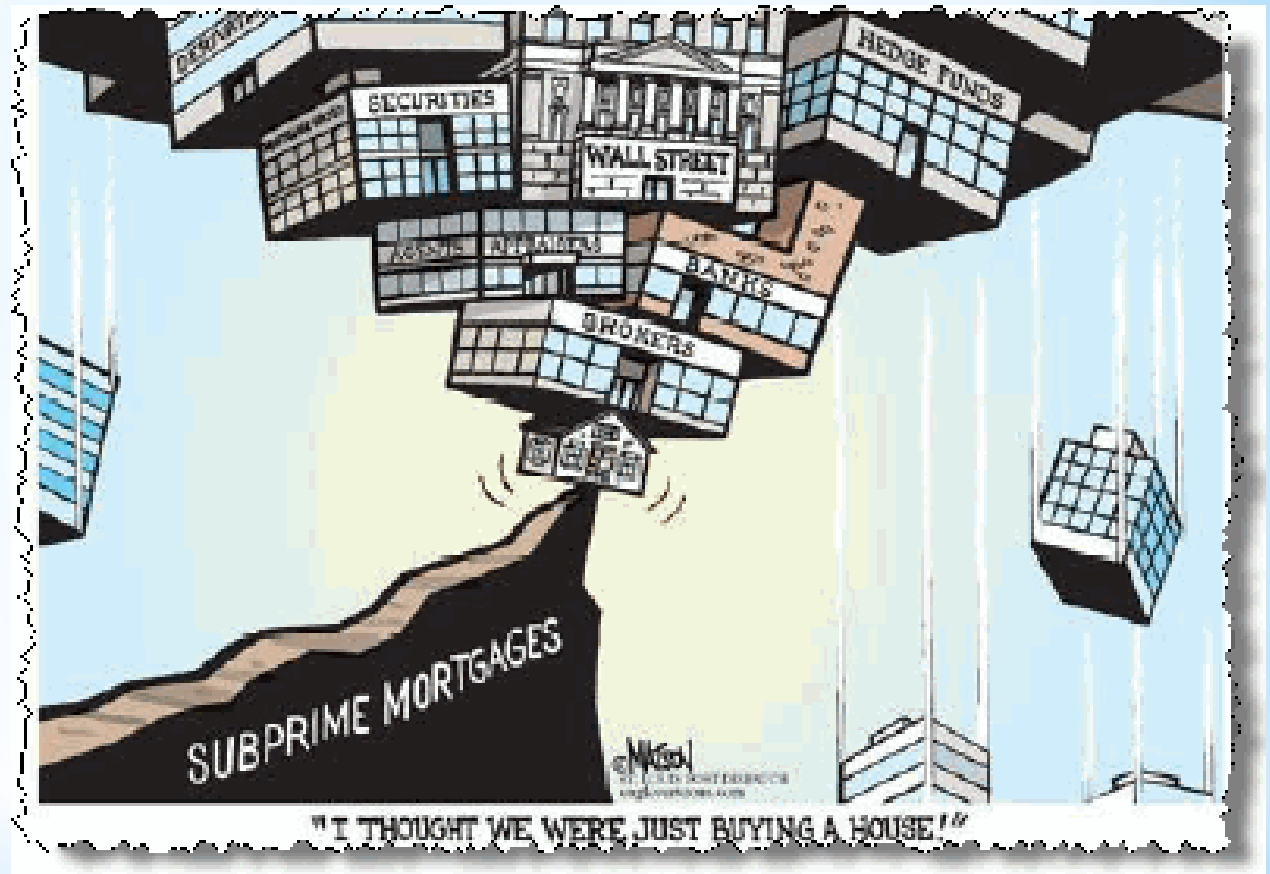
Έντονη είναι σε κάθε κρίση η φιλολογία που συνδέεται με το ότι αυτή η κρίση θα είναι το τέλος του καπιταλισμού.

* Το παγκόσμιο οικονομικό σύστημα

Βλέπουμε στη γελοιογραφία αυτή την ουσία της οικονομικής κρίσης που συνδέεται από την μια με αυτούς που ωφελούνται από αυτήν (τράπεζες - κυρίαρχες τάξεις που αποτελούν το 1% ως το 5% του παγκόσμιου πληθυσμού) και από την άλλη οι φτωχότερες τάξεις (που αποτελούν την τεράστια μάζα των ανθρώπων του πλανήτη). Κανένα οικονομικό σύστημα δεν μπορεί να επιβάλει τη θέλησή του στους πολλούς χωρίς τους θεσμούς (κυβερνήσεις) που θα το εξυπηρετήσουν (εννοείται με το αζημίωτο). Κατά κανόνα οι κυβερνήσεις και οι κυρίαρχες οικονομικά τάξεις διαπλέκονται.

Η σημερινή οικονομική κρίση

Οι τράπεζες δανείζανε για να κερδίσουν. Και μετά δανείζανε όλο και παραπάνω. Επειδή παγκοσμίως οι μισθοί - από το 1970 και μετά (με πρόφαση τις οικονομικές κρίσεις) πέφτανε - δανείζανε τους ανθρώπους για να ενισχυθεί η ιδιωτική κατανάλωση και να' χουν κέρδη οι κεφαλαιοκράτες βιομήχανοι και επίσης δανείζανε και ανθρώπους για αγορά κατοικίας (1^{ης} ή και 2^{ης}) που δεν είχαν όμως εγγυήσεις να δώσουν. Και κάποια στιγμή το σύστημα έσκασε σαν μπαλόνι. Η γελοιογραφία απεικονίζει εύγλωττα την κρίση που ξεκίνησε στην Αμερική ως κρίση του τομέα των ακινήτων.

* και το αναμενόμενο κραχ...

* Το σώμα (corpus)
των γελοιογραφιών

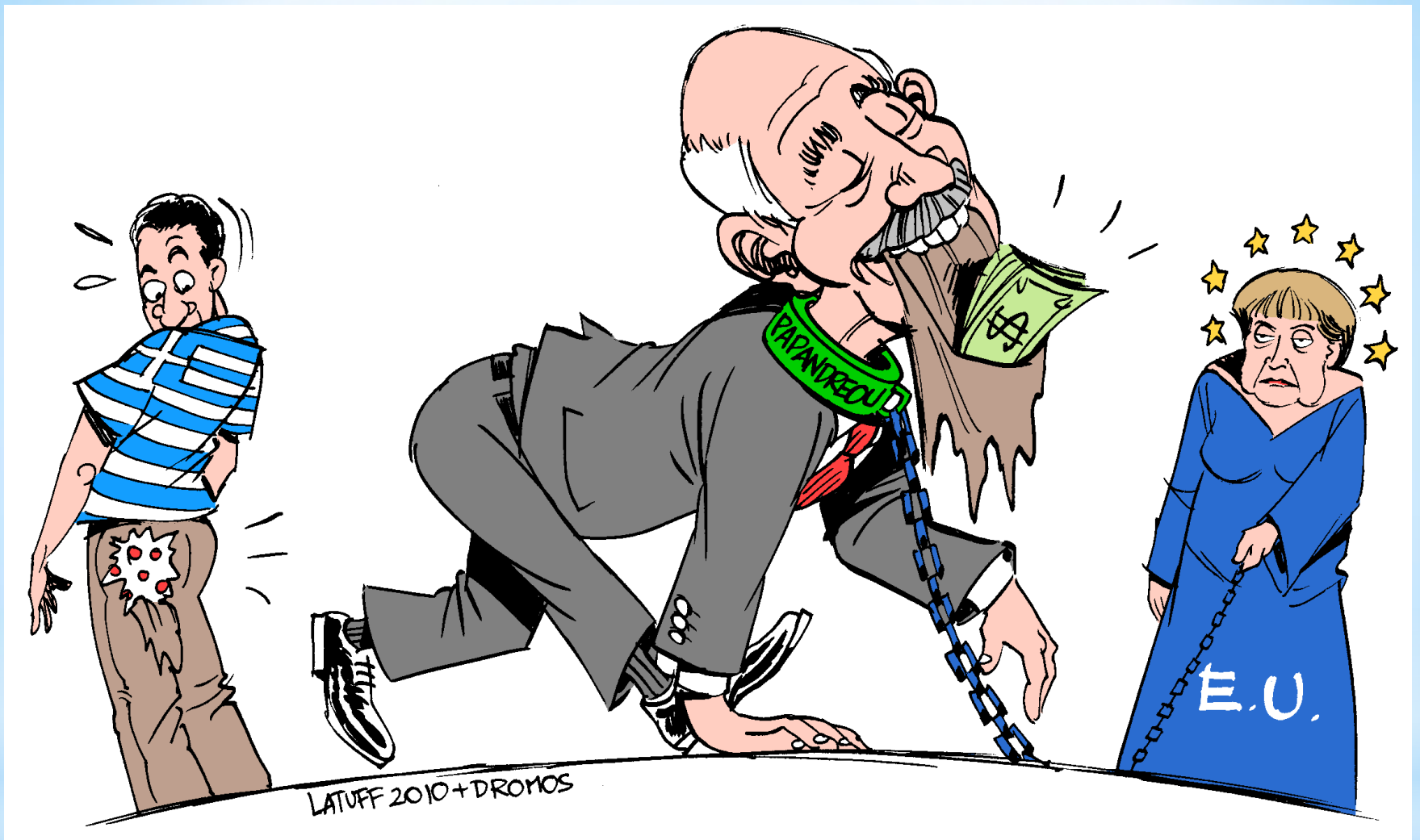

Στις γελοιογραφίες ελληνικές και ξένες κυριαρχούν λέξεις όπως ΧΡΕΟΣ, ΛΙΤΟΤΗΤΑ!!! Η κρίση στην Ελλάδα σε σχέση με τη Γερμανία έχει πολύ σημαντική θέση. Οι Έλληνες γελοιογράφοι βλέπουν συχνά τους γερμανούς πολιτικούς στο επίκεντρο του κάδρου. Εδώ βλέπουμε την καγκελάρια Μέρκελ και τον υπουργό οικονομικών της Γερμανίας Σόιμπλε.

Σε κάποιες γελοιογραφίες η οικονομική κρίση συνδέεται με την κρίση στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Ο ρόλος του ελληνικού χρέους είναι συχνά στο κάδρο.

Συχνά οι γελοιογράφοι διακωμωδούν τους Έλληνες πολιτικούς. Εδώ για παράδειγμα φαίνεται μέσα από τη γελοιογραφία η αντίληψη πολλών ότι οι έλληνες πολιτικοί αποτελούν το “μακρύ χέρι” της εξουσίας των ισχυρών ευρωπαίων. Εδώ ο πρώην πρωθυπουργός Γιώργος Παπανδρέου ως σκυλάκι της Μέρκελ δαγκώνει τον έλληνα πολίτη.

Μια γελοιογραφία (μεταξύ πολλών) με κοινωνιολογικό χαρακτήρα. Τα πιάτα είναι άδεια αλλά η πρόκριση στο μουντιάλ στο επίκεντρο της επικαιρότητας.

Στις γελοιογραφίες για την κρίση κυριαρχούν τα κοινωνικά ζητήματα (ανεργία, φτώχεια και ανέχεια, οικονομικά προβλήματα, αισθήματα απελπισίας).

Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει τις ελληνικές γελοιογραφίες για την κρίση είναι η αυταρχικότητα του κράτους. Χαρακτηριστική η συγκεκριμένη γελοιογραφία που διακωμωδεί την κατάσταση.

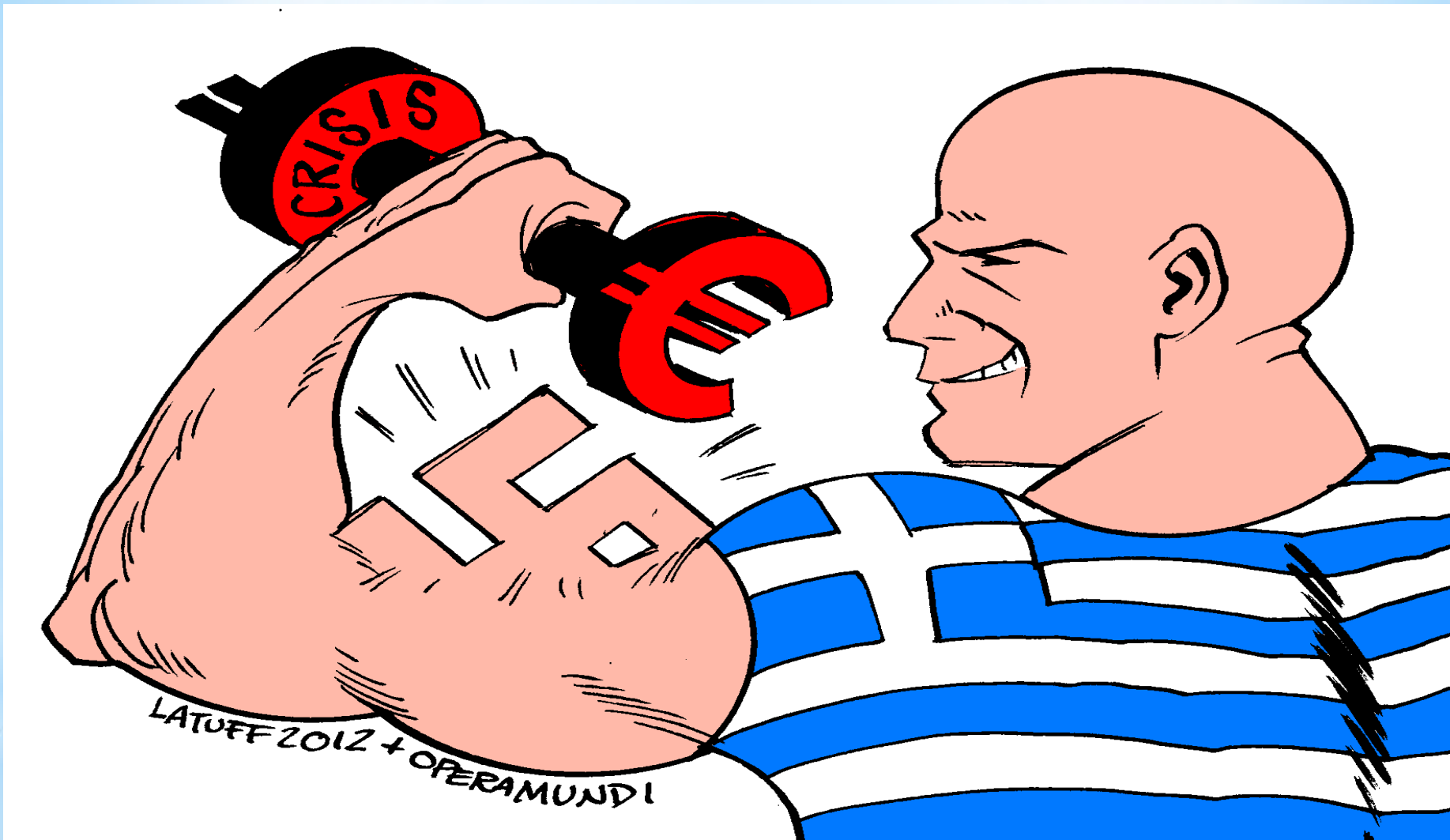

Το επόμενο σημαντικό χαρακτηριστικό πολλών γελοιογραφιών είναι η άνοδος της βίας ως κοινωνικό αποτέλεσμα των οικονομικών κρίσεων. Σημαντική είναι και η άνοδος του φασιστικού / ναζιστικού μορφώματος της Χρυσής Αυγής μέσα στην κρίση. Δεν είναι τυχαίο αυτό αν θυμηθούμε την άνοδο του ναζισμού ως κυρίαρχη συνέπεια της οικονομικής κρίσης του 1929.

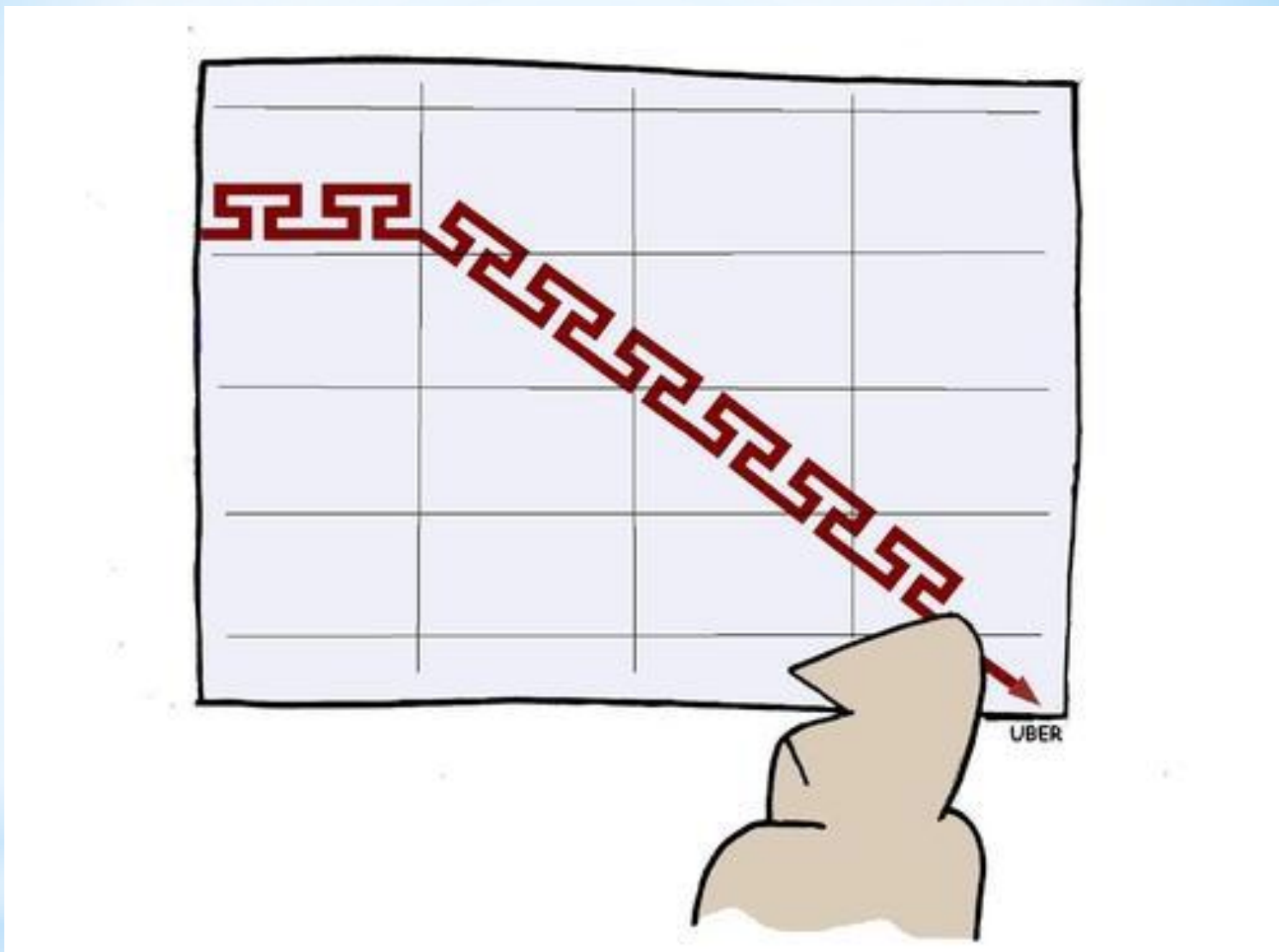
* Οι ταξικές διαφορές εντός της Ελλάδας και εντός της Ε.Ε.

Οι ξένες γελοιογραφίες που σχετίζονται με την ελληνική κρίση δίνουν ιδιαίτερη σημασία στις ταξικές διαφορές. Οι πλούσιοι Έλληνες βρίσκονται από τη μεριά των δυνατών της Ε.Ε. και είναι αυτοί που ορίζουν την κατεύθυνση την οποία θα ακολουθήσει το σκάφος και την ταχύτητά του. Από την άλλη οι φτωχοί (οι πολλοί) τραβάνε κουπί!!!!

Η διόγκωση της κρίσης αυξάνει τα φασιστικά και ναζιστικά φαινόμενα.

Στις γελοιογραφίες της κρίσης οι συμβολισμοί είναι πολύ έντονοι. Βλέπουμε για παράδειγμα ότι η συγκεκριμένη γελοιογραφία αξιοποιεί τους μαιάνδρους για την γραφική απεικόνιση της ύφεσης.

Στις γελοιογραφίες της κρίσης οι συμβολισμοί είναι πολύ έντονοι. Βλέπουμε εδώ άλλη μια γελοιογραφία η οποία δείχνει δυο από τις χώρες που υπέστησαν τα δεινά της κρίσης εντονότερα και εύκολα καταλαβαίνουμε ότι πρόκειται για την Ισπανία και την Ελλάδα.

Οι δυνατοί συμβολισμοί : Οι γερμανοί ανεβαίνουν στον Όλυμπο. Ο κεραυνός του Δία στα χέρια γερμανού πολιτικού ή τεχνοκράτη.

* Η γεωπολιτική της κρίσης

Η δυνατές χώρες (Γερμανία, Ολλανδία κτλ.) που συμβολίζονται ως λύκοι, κυνηγούν τις χρεωμένες χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Ελλάδα κτλ.) που συμβολίζονται με γουρούνια. Οι οίκοι αξιολόγησης αποκαλούν προσβλητικά... γουρούνια τις χώρες του Νότου, που όμως κρατούνται εντός ευρω-δεσμών προκειμένου να εξακολουθήσουν να αποτελούν αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Η ευρωπαϊκή κρίση δεν είναι ανεξάρτητη και αποκομμένη. Η κρίση σε μια περιοχή του κόσμου μπορεί άνετα να επηρεάσει δυσμενώς όλο τον πλανήτη.

FAST TRACK TO NOVEMBER

Ακόμα και ενδεχόμενη καταστροφή της Ελλάδας φαίνεται να μπορεί να επηρεάσει αρνητικά ακόμα και οικονομικά μεγαθήρια όπως οι Η.Π.Α.

Οι γελοιογραφίες της κρίσης απεικονίζουν το οικονομικό τέλμα με βούρκο. Το ερώτημα : Μπορούν οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες να σώσουν τις “ασθενέστερες” χώρες χωρίς να κινδυνέψουν και αυτές ;

Kipper Williams

TECHNOCRATS!

Η δύναμη των συμβόλων στη γελοιογραφία αποτελούν τη δύναμή της και την επιτυχία της. Ο Δούρειος Ίππος από τον οποίο βγαίνουν οι... τεχνοκράτες!!!

* Κλείνοντας την
παρουσίαση αυτή
καταλήξαμε ότι...

Οι γελοιογραφίες μας βοήθησαν:

- * στην καλύτερη κατανόηση της έννοιας «οικονομική κρίση» και των πολιτικών και κοινωνικών της διαστάσεων.
- * στη συνειδητοποίηση της δύναμης της εικόνας και των συμβολισμών στην απεικόνιση της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας.
- * στο συμπέρασμα ότι η γελοιογραφία αποτελεί αποτελεσματικό μέσο που συνδυάζει ενημέρωση και ψυχαγωγία.

Πηγές - Βιβλιογραφία

- * THE TWENTIES IN POLITICAL CARTOONS, *The Crash*. National Humanities Center: AMERICA IN CLASS,® 2012: americainclass.org/.
- * <http://www.enimerosi24.gr/>
- * http://www.nytimes.com/2011/11/11/opinion/chappatte-cartoon-italy-and-the-euro-crisis.html?_r=0
- * <http://www.enandro.gr/index.php/component/content/article?id=726:megali-pyrkagia-se-ekseliksi-stin-voreia-andro>
- * http://logo-texnia.blogspot.gr/2012/09/blog-post_25.html#.VVC-ZY7tIHw
- * http://www.thestruggle.org/cartoons_greece.htm
- * <https://latuffcartoons.wordpress.com/tag/economic-crisis/>

* Η ερευνητική μας ομάδα

Ερευνητική εργασία β' τετραμήνου(project)
θέμα -

*“Η παγκόσμια και η ελληνική κρίση μέσα από τα μάτια των
γελοιογράφων”*

υπεύθυνος καθηγητής -

Νίκος Μεταξίδης

Αθήνα, Μάιος 2015